

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี
Member Participation in the Community Enterprise Operations
in Phanat Nikhom District of Chon Buri Province

ดาวใจ ดอกไม้คี่ (Dowjai dokmaiklee)* เบนจามาต อยู่ประเสริฐ (Benchamas Yooprasert)**
สินีนุช ครูทเมือง แสนเสริม (Sineenuch Khrutmuang Sanserm)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลทางสังคมและเศรษฐกิจ (2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนอำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี ที่ได้รับการประเมินศักยภาพในระดับดี ระดับปานกลาง และระดับปรับปรุง จำนวน 94 กลุ่ม จำนวน 908 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจากสูตรของ Taro Yamane ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 204 คน จากนั้นสุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในภาพรวม มีอายุเฉลี่ย 48.30 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ประกอบการเกษตรเป็นอาชีพหลัก ระยะเวลาการเป็นสมาชิกเฉลี่ย 4.16 ปี มากกว่าครึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนจาก นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ ส่วนใหญ่ได้รับการอบรม/สัมมนา/ฝึกงานจากหน่วยงานภาครัฐ ในด้านการผลิตและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (2) สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับดี และระดับปานกลางมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การดำเนินกิจกรรม การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล ในระดับมากที่สุด และระดับมากตามลำดับ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับปรับปรุง มีส่วนร่วมในการดำเนินงานระดับปานกลางใน 2 ด้าน ได้แก่ การวางแผน และการดำเนินกิจกรรม (3) สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับดี ระดับปานกลาง และระดับปรับปรุง มีปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในระดับปานกลาง ระดับมากและระดับมากที่สุด ตามลำดับ โดยมีข้อเสนอแนะให้ส่วนราชการเน้นความสำคัญของเครือข่ายและการประเมินศักยภาพของกลุ่ม จัดการอบรมให้ความรู้ การศึกษาดูงานแก่สมาชิก รวมทั้งประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้กว้างขวางขึ้น และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการแก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน รวมถึงการจัดสรรรายได้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน

คำสำคัญ การมีส่วนร่วม สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี

* นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช pladow_doe@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช yooben@hotmail.com

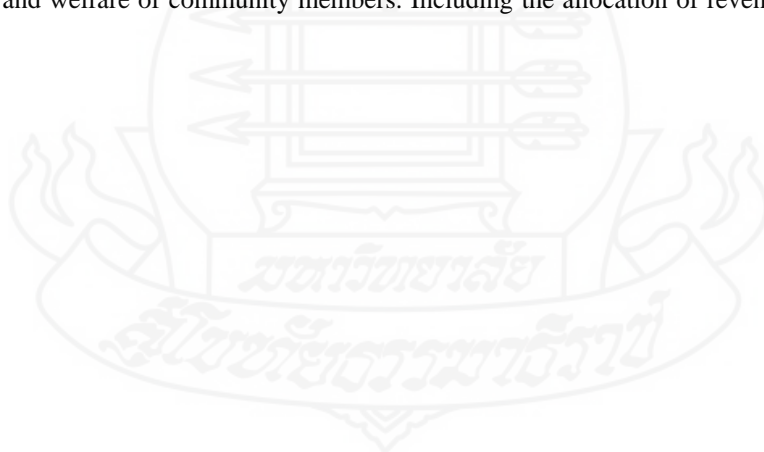
*** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช tukstou@hotmail.com

Abstract

The purposes of this research were to study (1) fundamental socio-economic circumstance (2) participation in operations (3) problems and suggestions for member participation in the Community Enterprise Operations in Phanat Nikhom District of Chon Buri Province.

Population in this study composed of 94 groups, 908 members of Community Enterprise in Phanat Nikhom District, Chonburi Province whose potentials were rated at good level, medium level and need improvement level. A sample size of 204 members was selected, identifying sample group from each group by identifying group size to study from Taro Yamane formula. After that selected samples by simple random sampling. Data was collected by interview form using the following statistics i.e. frequency, mean, minimum value, maximum value and standard deviation.

Research results were as follows. (1) In overall, the average age of Community Enterprise members was 48.30 years. Most of them completed higher primary school. Agriculture was their main occupation. Their average duration of Community Enterprise membership was 4.16 years. Over half of them were members of Farm Women Group. Mostly they received Community Enterprise information from agricultural extension officer in the area. In the past, they had attended training/seminar/workshop organized by the government organizations, mainly about production and products development. (2) Community Enterprise members whose potentials were rated at good level and medium level were found participated of 4 parts, planning, activities, receiving profit and evaluation at highest level and high level respectively, members whose potentials were rated at need improvement level were found participated of 2 parts, in planning and activities at medium level. (3) Community Enterprise members whose potentials were rated at good level, medium level and need improvement level, apparently encountered problems in operations participation at medium level, high level and the highest level respectively. It was suggested the government sector should significantly place emphasis upon network and evaluation of groups, potentials, organizing training to provide knowledge, organizing study visits for members including dissemination of public relations information widely throughout the area, and community groups have suggested the establishment of a fund for the promotion and welfare of community members. Including the allocation of revenue to the community members.

Keywords: Participation, Community Enterprise, Phanat Nikhom District, Chon Buri Province

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานที่เป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 เพื่อให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้าง รายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจ ชุมชน มีผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งพร้อมสำหรับการแข่งขัน ทางการค้าในอนาคตไม่ว่าในระดับใด รวมถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการในระดับที่ สูงขึ้นต่อไป มีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนรู้จักทำงานเป็นกลุ่มร่วมกันคิด ร่วมกันทำกิจกรรมของกลุ่ม

อำเภอพนัสนิคมมีการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขึ้นเริ่มตั้งแต่ปี 2548 – 2556 ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2556 มีจำนวน 94 กลุ่ม เป็นกลุ่มที่ได้รับการประเมินศักยภาพจากกรมส่งเสริมการเกษตร เมื่อปี พ.ศ. 2556 ในระดับดี จำนวน 24 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 25.53 ในระดับปานกลาง จำนวน 60 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 63.83 ในระดับปรับปรุง จำนวน 10 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 10.64 โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนดำเนินการประเมินศักยภาพกลุ่มเอง โดยใช้แบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน กลุ่มที่มีการประเมินศักยภาพในระดับดีและปานกลางมีการดำเนิน กิจกรรมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของครอบครัวมากผลงานค่อนข้างเด่น มีการช่วยเหลือซึ่งกันและ กันของสมาชิกในการทำงาน การดำเนินการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จนั้นมีปัจจัยสนับสนุน มากมาย ซึ่งการมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งในปัจจุบันการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนนั้นมีทั้งที่ประสบความสำเร็จและที่ ยังไม่ประสบความสำเร็จ สาเหตุอย่างหนึ่งอย่างหนึ่งก็คือ การที่สมาชิกยังไม่ค่อยให้ความสำคัญในการเข้ามามีส่วน ร่วมประกอบกิจกรรมต่างๆของวิสาหกิจ ทำให้การดำเนินกิจกรรมของวิสาหกิจที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของสมาชิก ด้วยนั้นยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

จากเหตุผลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่ต้องศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนในอำเภอพนัสนิคม ว่ามีระดับการมีส่วนร่วมเป็นอย่างไร ในประเด็นการมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนิน กิจกรรม การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล รวมถึงปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยศึกษา สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพในทุกๆระดับ ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นแนวทางในการพัฒนา สมาชิกวิสาหกิจชุมชนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน อันจะเป็นการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของตนเอง ให้ประสบความสำเร็จและยั่งยืนต่อไป นอกจากนั้นยังจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานราชการและผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่อง ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งข้อเสนอแนะการวิจัยจะเป็น แนวทางแก้ไขปรับปรุงในการวิจัยครั้งต่อไปด้วย

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ที่ได้รับการประเมิน สักยภาพในระดับดี ระดับปานกลาง และระดับปรับปรุง จำนวน 94 กลุ่ม จำนวน 908 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจากสูตรของ Taro Yamane ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 204 คน จากนั้นสุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

1. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดี ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 48.05 ปี จบการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย ประกอบอาชีพการเกษตร รายได้รวมของสมาชิกในรอบปีเฉลี่ย 265,900 บาท/คน/ปี สมาชิกส่วนใหญ่ ไม่มีหนี้สิน มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.04 คน ส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นประธานภายในกลุ่ม เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 4.94 ปี ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนจากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่และประธานกลุ่มและคณะกรรมการกลุ่ม และได้รับการอบรม/สัมมนา/ฝึกงานจากหน่วยงานภาครัฐของสมาชิกในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์

2. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 47.23 ปี จบการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย ประกอบอาชีพการเกษตร รายได้รวมของสมาชิกในรอบปี 219,890 บาท/คน/ปี สมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 52.3 มีหนี้สิน จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.87 คน ส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นประธานภายในกลุ่ม เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 4 ปี ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนจากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ และได้รับการอบรม/สัมมนา/ฝึกงานจากหน่วยงานภาครัฐของสมาชิก ในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

3. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับปรับปรุง ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 49.92 ปี จบการศึกษา ประถมศึกษาตอนปลาย ประกอบอาชีพการเกษตร รายได้รวมของสมาชิกในรอบปี 153,500 บาท/คน/ปี สมาชิกส่วนใหญ่ มีหนี้สิน จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.64 คน ส่วนใหญ่มีสถานภาพ เป็นประธานภายในกลุ่ม เป็นสมาชิก กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 3.54 ปี ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน จากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ และได้รับการอบรม/สัมมนา/ฝึกงานจากหน่วยงาน ภาครัฐของสมาชิก ในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์

4. ภาพรวมสมาชิกวิสาหกิจชุมชนทั้งหมด ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 48.30 ปี จบการศึกษา ประถมศึกษาตอนปลาย ประกอบอาชีพการเกษตร รายได้รวมของสมาชิกในรอบปี 213,096 บาท สมาชิกส่วนใหญ่ มี หนี้สิน จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.85 คน ส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นประธานภายในกลุ่ม เป็นสมาชิกกลุ่ม แม่บ้านเกษตรกร ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เฉลี่ย 4.16 ปี ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ วิสาหกิจชุมชน จาก นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ และได้รับการอบรม/สัมมนา/ฝึกงานจากหน่วยงานภาครัฐ ของสมาชิก ในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

1. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดี มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในระดับมากที่สุด ใน 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการวางแผน มีส่วนร่วมโดยการประชุม ในระดับมากที่สุด ในประเด็น การกำหนดบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่ม มีส่วนร่วมในการจัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ ในระดับมากที่สุด ประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ การวางแผนและการจัดทำแผนการดำเนินธุรกิจกลุ่ม การวางแผนด้านการเงินการลงทุนของกลุ่ม และการกำหนดต้นทุนการผลิตสินค้าของกลุ่ม และมีส่วนร่วมโดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับองค์กร ในระดับมากที่สุด ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ การวางแผนการพัฒนาทักษะความรู้ การวางแผนพัฒนา คุณภาพสินค้าและบริการ และการวางแผนด้านการตลาด

2) ด้านการดำเนินกิจกรรม มีส่วนร่วมระดับมากที่สุด ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ การลงทุน หรือหุ้นในการทำธุรกิจของกลุ่ม และการพัฒนาคุณภาพสินค้า/บริการของกลุ่ม

3) ด้านการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมระดับมากที่สุด ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ มีเพื่อน เพิ่มจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม การได้รับการยอมรับจากชุมชน ในการร่วมดำเนินกิจกรรมกลุ่ม การได้รับผลกำไร จากการร่วมดำเนินกิจกรรมกลุ่ม มีเพื่อนเพิ่มจากการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และการได้รับความรู้ทักษะในการพัฒนา อาชีพความเป็นอยู่

4) ด้านการประเมินผล มีส่วนร่วมโดยการประชุมระดับมากที่สุด ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ การติดตามและรับรู้ความก้าวหน้าของธุรกิจ การประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่ม การประเมินผลการ ปฏิบัติงานของผู้นำและคณะกรรมการกลุ่ม และการติดตามผลการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม และมีส่วนร่วมระดับมาก ที่สุดโดยการจัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ ในประเด็น การประเมินผลการดำเนินธุรกิจของกลุ่มในรอบปี

2. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในระดับมากใน 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการวางแผน มีส่วนร่วมโดยการประชุม ในระดับมาก ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ การวางแผนด้านการตลาด การวางแผนโฆษณาประชาสัมพันธ์กลุ่ม การวางแผนพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่ม และการวางแผนและการจัดทำแผนการดำเนินธุรกิจกลุ่ม มีส่วนร่วมในระดับมากโดยการจัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ การวางแผนด้านการตลาด การวางแผนและการจัดทำแผนการดำเนินธุรกิจกลุ่ม การวางแผนโฆษณาประชาสัมพันธ์กลุ่ม การวางแผนด้านการเงินการลงทุนของกลุ่ม การกำหนดต้นทุนการผลิตสินค้าของกลุ่ม การวางแผนพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการ และการวางแผนการพัฒนาทักษะความรู้ มีส่วนร่วม โดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับองค์กร ในระดับมาก ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ การวางแผนกำหนดทิศทางการพัฒนา กลุ่ม การวางแผนด้านการเงินการลงทุนของกลุ่ม การวางแผนการพัฒนาทักษะความรู้ การวางแผนและการจัดทำแผนการดำเนินธุรกิจกลุ่ม การวางแผนด้านการตลาด การวางแผนพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการ และการวางแผนโฆษณาประชาสัมพันธ์กลุ่ม

2) ด้านการดำเนินกิจกรรม มีส่วนร่วมในระดับมาก ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ การพัฒนาคุณภาพสินค้า/บริการของกลุ่ม การจำหน่ายสินค้า /บริการของกลุ่ม การลงทุนหรือหุ้นในการทำธุรกิจกลุ่ม และการแสดงความคิดเห็นตัดสินใจแก้ไขปัญหาของกลุ่มที่เกิดขึ้น

3) ด้านการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมระดับมาก ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ มีเพื่อนเพิ่มจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม การได้รับความรู้ ทักษะในการพัฒนาอาชีพความเป็นอยู่ การได้รับผลกำไรจากการร่วมดำเนินกิจกรรมกลุ่ม มีเพื่อนเพิ่มจากการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และการได้รับการยอมรับจากชุมชนในการร่วมดำเนินกิจกรรมกลุ่ม

4) ด้านการประเมินผล มีส่วนร่วมโดยการประชุม ในระดับมาก ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ การประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่ม การติดตามและรับรู้ความก้าวหน้าของธุรกิจ การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้นำและคณะกรรมการกลุ่ม การติดตามผลการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม และมีส่วนร่วม โดยการจัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ ในประเด็นการประเมินผลการดำเนินธุรกิจของกลุ่มในรอบปี

3. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับปรับปรุง มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในระดับปานกลาง ใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน และด้านดำเนินกิจกรรม ดังนี้

1) ด้านการวางแผน มีส่วนร่วมโดยการด้วยวิธีการประชุม ในระดับปานกลาง ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ การวางแผนพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการ การวางแผนโฆษณาประชาสัมพันธ์กลุ่ม การวางแผนด้านการตลาด มีส่วนร่วมโดยการจัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ ในระดับปานกลาง ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ การวางแผนพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการ การกำหนดต้นทุนการผลิตสินค้าของกลุ่ม การวางแผนและการจัดทำแผนการดำเนินธุรกิจกลุ่ม การวางแผนด้านการตลาด และการวางแผนโฆษณาประชาสัมพันธ์กลุ่ม มีส่วนร่วมโดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับองค์กร ในระดับปานกลาง ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ การวางแผนโฆษณาประชาสัมพันธ์กลุ่ม การวางแผนพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการ และการวางแผนด้านการตลาด

2) ด้านการดำเนินกิจกรรม มีส่วนร่วมระดับปานกลาง ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ การพัฒนาคุณภาพสินค้า/บริการของกลุ่ม และการลงทุนหรือหุ้นในการทำธุรกิจกลุ่ม

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

4. ภาพรวมสมาชิกวิสาหกิจชุมชนทั้งหมด มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในระดับมากใน 4 ประเด็น ได้แก่

1) ด้านการวางแผน มีส่วนร่วมโดยการด้วยวิธีการประชุม ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ การวางแผนพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการ การวางแผนโฆษณาประชาสัมพันธ์กลุ่ม การวางแผนด้านการตลาด และการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่ม มีส่วนร่วมโดยการจัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ในระดับมาก ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ การวางแผนและการจัดทำแผนการดำเนินธุรกิจกลุ่ม การกำหนดต้นทุนการผลิตสินค้าของกลุ่ม การวางแผนพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการ การวางแผนด้านการตลาด วางแผนด้านการเงินการลงทุนของกลุ่ม และการวางแผนโฆษณาประชาสัมพันธ์กลุ่ม มีส่วนร่วมโดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับองค์กร ในระดับมาก ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ การวางแผนพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการ การวางแผนโฆษณาประชาสัมพันธ์กลุ่ม การวางแผนด้านการตลาด การวางแผนกำหนดทิศทางทางการพัฒนา กลุ่ม และการวางแผนพัฒนาทักษะความรู้

2) ด้านการดำเนินกิจกรรม มีส่วนร่วมระดับมาก ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ การพัฒนาคุณภาพสินค้า/บริการของกลุ่ม การลงทุนหรือหุ้นในการทำธุรกิจกลุ่ม กลุ่มการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้า / บริการของกลุ่ม และการจำหน่ายสินค้า / บริการของกลุ่ม

3) ด้านการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมระดับมาก ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ มีเพื่อนเพิ่มจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม การได้รับการยอมรับจากชุมชนในการร่วมดำเนินกิจกรรม การได้รับความรู้ ทักษะในการพัฒนาอาชีพความเป็นอยู่ การได้รับผลกำไรจากการร่วมดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และมีเพื่อนเพิ่มจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม

4) ด้านการประเมินผล มีส่วนร่วมโดยการด้วยวิธีการประชุม ในระดับมาก ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ การติดตามและรับรู้ความก้าวหน้าของธุรกิจ และการประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่ม และมีส่วนร่วมโดยการจัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ ในระดับมาก ในประเด็น การประเมินผลการดำเนินธุรกิจของกลุ่มในรอบปี

ปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

1. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดี มีปัญหาด้านการดำเนินกิจกรรมในระดับปานกลาง ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ กลุ่มขาดการประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่ม กลุ่มขาดตลาดเพื่อรองรับผลิตภัณฑ์/ตลาดรองรับไม่แน่นอน ผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปมีเฉพาะช่วง ราคาผลผลิตตกต่ำ และคณะกรรมการไม่สามารถหาแหล่งเงินทุนได้

2. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง มีปัญหาในระดับมาก ในภาพรวม และ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการดำเนินกิจกรรมและด้านการรับผลประโยชน์ ดังนี้

1) ด้านการดำเนินกิจกรรม มีปัญหาระดับมาก ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ กลุ่มขาดตลาดเพื่อรองรับผลิตภัณฑ์/ตลาดรองรับไม่แน่นอน ผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปมีเฉพาะช่วง กลุ่มขาดการประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่ม ราคาผลผลิตตกต่ำ สมาชิกขาดทักษะและประสบการณ์ คณะกรรมการไม่สามารถหาช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้า สมาชิกขาดความรู้ด้านการพัฒนาการแปรรูปและบรรจุผลิตภัณฑ์ คณะกรรมการขาดความรู้ด้านการบริหารองค์กร สมาชิกมีเวลาปฏิบัติงานไม่ตรงกัน สมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในช่วงการเพาะปลูก และช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิตในภาคการเกษตร และผลิตภัณฑ์สินค้าไม่ได้มาตรฐาน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

---

2) ด้านการรับผลประโยชน์ มีปัญหาในระดับมาก ในประเด็น สมาชิกขาดการประชุมชี้แจงผลประโยชน์อย่างต่อเนื่อง

3. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับปรับปรุง มีปัญหาในระดับมากที่สุด ในประเด็น ด้านการดำเนินกิจกรรม ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล ดังนี้

1) ด้านการดำเนินกิจกรรม มีปัญหาในระดับมากที่สุด ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ ผลผลิตภัณฑ์สินค้าไม่ได้มาตรฐาน สมาชิกขาดทักษะและประสบการณ์ ผลผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปมีเฉพาะช่วง กลุ่มชาตวัดตุลิตเป็นบางช่วงเวลา ต้องการหาความรู้เรื่องอื่นๆ เสริมกิจกรรมของกลุ่มฯ กลุ่มชาตวัดตุลิตอุปกรณที่จำเป็น สมาชิกมีเวลาปฏิบัติงานไม่ตรงกัน คณะกรรมการขาดความรู้ด้านการบริหารองค์กร สมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในช่วงการเพาะปลูก และช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิตในภาคการเกษตร กลุ่มชาตการประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่ม กลุ่มชาตตลาดเพื่อรองรับผลผลิตภัณ์/ตลาดรองรับไม่แน่นอน คณะกรรมการไม่สามารถหาช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้า และสมาชิกขาดความรู้ด้านการพัฒนาการแปรรูปและบรรจุผลผลิตภัณ์

2) ด้านการรับผลประโยชน์ มีปัญหาในระดับมากที่สุด ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ การกำหนดผลประโยชน์แก่บุคคลหนึ่งเท่านั้น การดำเนินธุรกิจของกลุ่มยังให้ผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่า สมาชิกขาดการประชุมชี้แจงผลประโยชน์อย่างต่อเนื่อง และคณะกรรมการไม่มีความสามารถในการสร้างเงื่อนไขกระตุ้นให้สมาชิกมีส่วนร่วม

3) ด้านการประเมินผล มีปัญหาในระดับมากที่สุด ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ คณะกรรมการขาดการติดตามและรับรู้ความก้าวหน้าของธุรกิจ คณะกรรมการไม่เห็นความสำคัญของการประเมินผล คณะกรรมการไม่ทราบเกณฑ์การประเมินผล และสมาชิกกลุ่มไม่ทราบเกณฑ์การประเมินผล

4. ภาพรวมสมาชิกวิสาหกิจชุมชนทั้งหมด มีปัญหาในระดับมาก ในประเด็น ด้านการดำเนินกิจกรรม ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล ดังนี้

1) ด้านการดำเนินกิจกรรม มีปัญหาในระดับมาก ในประเด็นต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้ กลุ่มชาตการประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่ม ผลผลิตภัณ์ที่แปรรูปมีเฉพาะช่วง กลุ่มชาตตลาดเพื่อรองรับผลผลิตภัณ์/ตลาดรองรับไม่แน่นอน สมาชิกขาดทักษะและประสบการณ์ ผลผลิตภัณ์สินค้าไม่ได้มาตรฐาน กลุ่มชาตวัดตุลิตเป็นบางช่วงเวลา ต้องการหาความรู้เรื่องอื่นๆ เสริมกิจกรรมของกลุ่มฯ คณะกรรมการไม่สามารถหาช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้า สมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในช่วงการเพาะปลูก และช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิตในภาคการเกษตร คณะกรรมการขาดความรู้ด้านการบริหารองค์กร สมาชิกมีเวลาปฏิบัติงานไม่ตรงกัน และกลุ่มชาตวัดตุลิตอุปกรณที่จำเป็น

2) ด้านการรับผลประโยชน์ มีปัญหาในระดับมาก ในประเด็น สมาชิกขาดการประชุมชี้แจงผลประโยชน์อย่างต่อเนื่อง

3) ด้านการประเมินผล มีปัญหาในระดับมาก ในประเด็น สมาชิกกลุ่มไม่ทราบเกณฑ์การประเมินผล

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

1. **อายุ** ในภาพรวมสมาชิกทั้งหมดจะมีอายุเฉลี่ย 48.30 แสดงว่าสมาชิกมีอายุมาก สอดคล้องกับเรจินิต พรหมสถิต (2549: 34) ที่พบว่า สมาชิกมีอายุค่อนข้างสูงเพราะอยู่ในเขตอุตสาหกรรมและแหล่งท่องเที่ยวจึงทำให้ คนวัยทำงานอยู่ในภาคอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวมากกว่า ทำให้มีแต่คนที่มียาใช้เวลาว่างจากการทำ การเกษตรรวมตัวกันเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

2. **ระดับการศึกษา** สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดี มีระดับการศึกษาสูงกว่าระดับปานกลางและระดับ ปรับปรุงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแสงเดือน พงษาชัย (2550 – 95) พบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับ การมีส่วนร่วม โดยสมาชิกที่มีการศึกษาสูงกว่าจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนมากกว่า แต่ ในขณะที่เดียวกันสมาชิกส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เรจินิต พรหมสถิต (2549: 34) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา แสดงว่าสมาชิกมีพื้นฐาน การศึกษาสามารถดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนได้ แต่พื้นฐานการศึกษาของสมาชิกยังไม่สูงมากอาจเป็นข้อจำกัดใน การพัฒนาความรู้ความสามารถของสมาชิก

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

1. **อาชีพ** ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดี ระดับปานกลาง และระดับ ปรับปรุง ในประเด็นอาชีพไม่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ในทั้ง 3 ระดับ มีอาชีพ ประกอบการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับ สุมิตรา อภิษฐ์ (2549: 59) ได้ศึกษา พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการ ประกอบอาชีพหลัก คือ อาชีพทางการเกษตร

2. **รายได้รวมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน** พบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดี จะมีรายได้รวมเฉลี่ย 265,900 บาทต่อปี มากกว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง ที่มีรายได้รวมเฉลี่ย 219,890 บาทต่อปี และ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับปรับปรุง ที่มีรายได้รวมเฉลี่ย 153,500 บาทต่อปี ซึ่งสอดคล้องกับศรีบุญญา ภูมิภู (2550 : 66) พบว่า รายได้มีส่วนช่วยในการส่งเสริมสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจ ชุมชน ในขณะที่เดียวกันในภาพรวมสมาชิกวิสาหกิจชุมชนทั้งหมด จะมีรายได้รวมเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 3,200,000 บาท ต่อปี และต่ำสุดอยู่ที่ 34,500 บาทต่อปี แสดงให้เห็นความแตกต่างทางด้านรายได้ของสมาชิกมาก และสมาชิก เกือบทั้งหมดมีการกู้ยืมเงินเพื่อลงทุนในการทำการเกษตรหรือกิจกรรมอื่น

ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

1. **ระยะเวลาการเป็นสมาชิก** ระยะเวลาการเป็นสมาชิกของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน มีความแตกต่างกัน โดยพบว่าระยะเวลาการเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดีเฉลี่ย 4.94 ปี จะมากกว่าระดับปานกลางที่มีระยะเวลา เป็นสมาชิกเฉลี่ย 4ปี และระดับปรับปรุงมีระยะเวลาเป็นสมาชิกเฉลี่ย 3.54 ปี ซึ่งสอดคล้องกับ กรณิศ เชื้อศิริถาวร (2544 : 83) พบว่า ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มมีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

2. การเป็นสมาชิกกลุ่มอื่น ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร สอดคล้องกับเริงจิต พรหมสถิต (2549: 34) พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง เพราะในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้พัฒนามาจากกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเป็นส่วนใหญ่

3. การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน โดยส่วนใหญ่พบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับ มัทนา ไชยจิตต์ (2552: 24) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

4. การได้รับการอบรม/สัมมนา/ ศึกษาจากหน่วยงานภาครัฐ พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ได้รับการอบรมสัมมนาด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยจากการวิจัยพบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดีจะมีการอบรมในทุกๆด้าน มากกว่าสมาชิกระดับปานกลางและปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องกับ นพวรรณ เสวตานนท์ (2546 : 94) พบว่า การได้รับการฝึกอบรม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดี ระดับปานกลาง และระดับปรับปรุง ในภาพรวมและในประเด็นย่อย พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินกลุ่มระดับดีมีส่วนร่วมสูงกว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง และสมาชิกระดับปรับปรุงทั้ง 4 ประเด็น ได้แก่ การวางแผน การดำเนินกิจกรรม การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล ทั้งนี้อาจเป็นผล เนื่องมาจากทั้ง 4 ประเด็นย่อย เป็นปัจจัยจำเป็นในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในภาพรวมให้สมาชิกทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ จึงเกิดความแตกต่างกันอย่างชัดเจน สอดคล้องกับการวิจัยของ ศรีบุญญา ภูมิภู (2550: 84) พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมในการประเมินผลในระดับมาก ทั้งนี้ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ความต้องการเกียรติและชื่อเสียง ความต้องการพวกพ้องที่สนคืดที่มีต่อผู้นำและคณะกรรมการกลุ่มและรายได้รวมของสมาชิก

ปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ระดับดีในภาพรวมมีปัญหาระดับน้อย ขณะที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง มีปัญหาในภาพรวมระดับปานกลาง และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับปรับปรุง มีปัญหาในภาพรวมในระดับมาก โดยสมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดี ระดับปานกลาง และระดับปรับปรุง มีปัญหาในประเด็นย่อย ที่ควรนำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนด้านการวางแผน มีปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ กลุ่มขาดความรู้ด้านการวางแผน กลุ่มมีการวางแผนการตลาดไม่ต่อเนื่อง กลุ่มขาดการประชาสัมพันธ์จึงมีสมาชิกบางคนไม่เข้าใจเป็นเหตุให้ไม่เข้าร่วมกิจกรรม คณะกรรมการไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์ของกลุ่มฯ สมาชิกไม่ได้เข้าร่วมเนื่องจากเวลาไม่ตรงกัน สมาชิกไม่ได้เสนอความคิดเห็นในที่ประชุม สมาชิกไม่ได้เข้าร่วมการจัดทำแผนการทำกิจกรรม จึงทำให้สมาชิกมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรม สมาชิกไม่มีความรู้และไม่เข้าใจการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนทำให้ขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผน ทั้งนี้เพราะสมาชิกประกอบอาชีพการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ต้องใช้เวลาในการปฏิบัติดูแลไร่นา นอกจากนี้ยังเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรอื่นๆ อีกหลายองค์กรภายใต้หน่วยงานต่างๆ ที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ แสงเดือน พงษาชัย (2550: 85) พบว่า

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ปัญหาและข้อเสนอแนะ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ จะระบุว่ามีปัญหาเรื่องไม่ค่อยมีเวลา ไม่มีความรู้ และไม่ทราบถึงช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริม ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้เรื่องวิสาหกิจชุมชนผ่านช่องทางหรือสื่อต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจและเกิดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน

2. ปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนด้านการดำเนินกิจกรรม มีปัญหาในระดับมาก ได้แก่ คณะกรรมการขาดความรู้ด้านการบริหารองค์กร คณะกรรมการไม่สามารถหาช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้า สมาชิกมีเวลาปฏิบัติงานไม่ตรงกัน สมาชิกขาดทักษะและประสบการณ์ สมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในช่วงการเพาะปลูกและช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิตในภาคการเกษตร กลุ่มขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น กลุ่มขาดวัตถุดิบเป็นบางช่วงเวลา ต้องการหาความรู้เรื่องอื่นๆมาเสริมกิจกรรมของกลุ่ม ทั้งนี้เนื่องจากขาดการบริหารจัดการกลุ่ม ตั้งแต่การบริหารองค์กร ปัจจัยการผลิต ปัจจัยทางการเงิน รวมถึงความรู้และการพัฒนาความรู้ ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านการตลาดและช่องทางการตลาดเพื่อรองรับสินค้านั้น โดยการแก้ไขปัญหาต้องแก้ไขทั้งระบบของบุคลากรและความรู้

3. ปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนด้านการรับผลประโยชน์ ปัญหาในระดับมาก ได้แก่ สมาชิกขาดการประชุมชี้แจงผลประโยชน์อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรทำให้มีเวลาไม่ตรงกัน สอดคล้องกับปัญหาในการมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน ที่พบว่าสมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในช่วงการเพาะปลูกและช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิตในภาคการเกษตรในระดับมาก

4. ปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนด้านการประเมินผล ปัญหาในระดับมาก ได้แก่ สมาชิกไม่ทราบเกณฑ์การประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจากหลังการประเมินผล คณะกรรมการมีความคิดว่าไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง เสียเวลา ไม่ได้งบประมาณจากทางหน่วยงานภาครัฐ ทำให้ไม่เห็นความสำคัญ สมาชิกมีความเข้าใจว่าเรื่องการบริหารจัดการเป็นเรื่องของคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่เท่านั้น จึงไม่เคยทราบเกณฑ์การประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สมาชิกวิสาหกิจชุมชน

1) การถอดองค์ความรู้จากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับดี ที่มีความรู้ในการสร้างปราชญ์ถ่ายทอดความรู้ในด้านต่างๆ เนื่องจากสมาชิกวิสาหกิจระดับดี มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกยาวนาน จะมีประสบการณ์การทำงาน และมีการสะสมองค์ความรู้ที่ดี

2) ส่งเสริมให้มีการการศึกษาดูงานและใช้วิทยากรจากกลุ่มระดับดี การส่งเสริมและพัฒนาการผลิต แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มปานกลางและปรับปรุง ในด้านการผลิตที่ได้คุณภาพ โดยการศึกษาดูงานและใช้วิทยากรจากกลุ่มระดับดีที่มีความชำนาญในการผลิตและความรู้ความสามารถที่ชำนาญพิเศษ

1.2 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

- 1) ส่งเสริมและให้ความรู้ด้านการวางแผนโดยใช้กระบวนการ การจัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ของวิสาหกิจและหมู่บ้านเพื่อทำความเข้าใจและเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นต่างๆ
- 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมโดยเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิก และการกำหนดกฎเกณฑ์การบริหารกลุ่มให้มีความเด่นชัดขึ้น
- 3) ส่งเสริมและจัดตั้งกองทุนสวัสดิการแก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนและการจัดสรรรายได้แก่สมาชิก แก่กลุ่มที่ได้รับการประเมินระดับปานกลางและระดับปรับปรุง
- 4) ส่งเสริมและให้ความรู้ด้านการประเมินผลแก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน โดยให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการให้ความรู้ความเข้าใจในด้านการประเมินผล
- 5) การส่งเสริมอาชีพเสริมแก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ให้มีกิจกรรมที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อเพิ่มรายได้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน

1.3 หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง

- 1) ส่งเสริมในการจัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับองค์กร ให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ การเชื่อมโยงทางการตลาด การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์
- 2) ส่งเสริมและให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ในการจัดซื้ออุปกรณ์ และการฝึกอบรมแก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น
- 3) ส่งเสริมและการให้ความรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน ในด้านกระบวนการดำเนินงาน/การบริหารจัดการของกลุ่มจากหน่วยงานภาคี ต่างๆที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินกลุ่มในระดับดี ระดับปานกลาง และระดับปรับปรุง ซึ่งผลวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน มีผลต่อการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน จึงควรศึกษาเพิ่มเติมว่า มีปัจจัยใดบ้าง ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป
- 2) การศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นอื่นๆ หรือประเด็นหัวข้ออื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่อื่นๆต่อไป
- 3) การศึกษากระบวนการทำแผนขับเคลื่อนในกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชน และแนวทางการเชื่อมโยงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า วิสาหกิจชุมชนกลุ่มที่ศึกษาไม่มีการเชื่อมโยงเครือข่ายเด่นชัด จึงควรทำการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นกระบวนการทำแผนขับเคลื่อนในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการเชื่อมโยงเครือข่ายให้มีความเข้มแข็งต่อไป

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- กรณิศ เชื้อศิริถาวร. (2544). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร
อำเภอภูคจับจังหวัดอุดรธานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- นพวรรณ เสวตานนท์. (2546). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้
ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา จังหวัดสงขลา (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- มัทนา ไชยจิตต์. (2552). การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้า อำเภอชาติตระการ
จังหวัดพิษณุโลก (การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์)).
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- เริงจิตร พรหมสถิต. (2549). ความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดระยอง
(วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สุมิตรา อภิษฐ์. (2549). ความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ (ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สรินญา ภูมิภู. (2550). การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตและการแปรรูปทางการ
เกษตรในจังหวัดลำปาง (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์)).
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- แสงเดือน พงษาชัย. (2550). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอ
บางเลน จังหวัดนครปฐม (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.